

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
Kuvendi

PROJEKT LIGJ

Nr. ____/2016

PËR MBROJTJEN E

PAKICAVE KOMBËTARE NË REPUBLIKËN E SHQIPËRISË

Në mbështetje të neneve 78 dhe 83, pika 1, të Kushtetutës, me propozimin e Këshillit të Ministrave, Kuvendi i Republikës së Shqipërisë

V E N D O S I:

Neni 1
Objekti

Ky ligj rregullon të drejtat e personave që i përkasin pakicave kombëtare në Republikën e Shqipërisë, në përputhje me parimet e parashikuara në Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë dhe Konventën Kuadër të Këshillit të Evropës për Mbrojtjen e Pakicave Kombëtare, ratifikuar me ligjin nr.8496, datë 3.6.1999.

Neni 2
Qëllimi

1. Ky ligj ka për qëllim të sigurojë të drejtat specifike të njeriut për çdo person që i përket një pakice kombëtare, të cilat janë të nevojshme për mbrojtjen dhe nxitjen e identitetit dallues të pakicave kombëtare si një komponent thelbësor i një shoqërie të integruar.
2. Në ushtrimin e këtyre të drejtave, personat që i përkasin pakicave kombëtare duhet të respektojnë shtetin ligjor, integritetin territorial dhe sovranitetin kombëtar të Republikës së Shqipërisë.

Neni 3

Përkufizimi

Një pakicë kombëtare është një grup shtetasish shqiptarë që banojnë në Republikën e Shqipërisë, kanë lidhje të hershme dhe të qëndrueshme me shtetin shqiptar, shfaqin karakteristika dalluese kulturore, etnike, tradicionale, gjuhësore ose fetare, dhe të cilët janë të gatshëm për të shprehur, ruajtur dhe zhvilluar së bashku, identitetin e tyre të dallueshëm kulturor, etnik, tradicional, gjuhësor, fetar, ose tradicional.

Neni 4

Ushtrimi i të drejtave

1. Çdo person që i përket një pakice kombëtare ka të drejtën të zgjedhë lirisht që të trajtohet ose jo si i tillë dhe duke mos pasur asnjë disavantazh nga kjo zgjedhje apo nga ushtrimi i të drejtave që janë të ndërlidhura me këtë zgjedhje.
2. Personat që i përkasin pakicave kombëtare duhet të gëzojnë dhe ushtrojnë të drejtat dhe liritë e garantuara me këtë ligj, në mënyrë individuale si dhe në komunitet me të tjerët, dhe në të gjithë territorin e Republikës së Shqipërisë.

Neni 5

Identifikimi

Deklarata e përkatësisë së një personi në një pakicë kombëtare bëhet në regjistrimet periodike të popullsisë së Republikës së Shqipërisë dhe bazuar në të drejtën e vetë-identifikimit.

Neni 6

Mbledhja e të dhënave të censusit

1. Në një regjistrim kombëtar të popullsisë, askush nuk mund të detyrohet të zbulojë të dhëna në lidhje me përkatësinë e tij/saj në një pakicë kombëtare dhe as përkatësinë e tij/saj etnike, gjuhësore ose fetare.
2. Përpunimi i të dhënave të censusit realizohet në përputhje me legjislacionin për mbrojtjen e të dhënave personale.

Neni 7

Ndalimi i diskriminimit

1. Çdo diskriminim ndaj cilido personi për shkak të përkatësisë së tij/saj në një pakicë kombëtare ndalohet.
2. Institucionet publike, qendrore dhe vendore miratojnë të gjitha masat e nevojshme për të:
 - a) promovuar barazi të plotë dhe efektive në jetën ekonomike, shoqërore, politike dhe kulturore ndërmjet personave që i përkasin një pakice kombëtare dhe atyre që i përkasin shumicës;
 - b) mbrojtur personat që i përkasin pakicave kombëtare nga kërcënimet, diskriminimi, armiqësia apo dhuna për shkak të identitetit të tyre etnik, kombëtar, kulturor, gjuhësor ose fetar;
 - c) forcuar dialogun ndërkulturor;
 - d) nxitur respektin e ndërsjellë, mirëkuptimin dhe bashkëpunimin ndërmjet të gjithë qytetarëve të Republikës së Shqipërisë, pa dallim për sa i përket identitetit kombëtar, kulturor, gjuhësor apo fetar.
3. Masat e miratuara në përputhje me paragrafin 2 nuk përbëjnë akte diskriminimi.

Neni 8

Liria e organizimit

1. Personat që i përkasin pakicave kombëtare gëzojnë të drejtën e lirisë së grumbullimeve paqësore, lirisë së organizimit, lirisë së shprehjes, lirisë së mendimit dhe ndërgjegjes, si dhe të drejtën për të shfaqur fenë apo besimin fetar.
2. Personat që i përkasin pakicave kombëtare kanë të drejtë të krijojnë dhe të marrin pjesë në shoqata dhe parti politike, si dhe organizata të tjera civile në përputhje me Ligjin për Partitë Politike, me qëllim shprehjen dhe mbrojtjen e interesave të tyre.
3. Personat që i përkasin pakicave kombëtare kanë të drejtën të zgjidhen në organet përfaqësuese në nivel qendror dhe vendor, në mënyrë individuale ose nëpërmjet pjesëmarrjes në shoqatat dhe partitë politike, në përputhje me Kodin Zgjedhor.

Neni 9

Liria e fesë

Çdo person që i përket një pakice kombëtare ka të drejtën të manifestojë fenë ose besimin e tij/saj dhe të krijojë institucionet, organizatat dhe shoqatat fetare.

Neni 10

Pjesëmarrja në jetën publike, kulturore, sociale dhe ekonomike

1. Personat që u përkasin pakicave kombëtare kanë të drejtë për pjesëmarrje efektive në jetën publike, ekonomike, sociale dhe kulturore të vendit, në veçanti në çështjet lidhur me ruajtjen, mbrojtjen dhe promovimin e kulturës, traditat dhe identitetin e pakicës në të cilën ata i përkasin.
2. Personat juridikë apo fizikë që u përkasin pakicave kombëtare gëzojnë të drejtën e aplikimit dhe mbështetjen financiare nga institucionet e kulturës, me qëllim promovimin, ruajtjen dhe mbrojtjen e traditave të tyre, pa dallim identiteti kombëtar, kulturor, etnik apo gjuhësor, në përputhje me legjislacionin në fuqi për kulturën.
3. Këshilli i Ministrave miraton masat dhe politikat e nevojshme për të siguruar pjesëmarrjen e pakicave kombëtare në jetën publike, kulturore, sociale dhe ekonomike, duke siguruar mekanizmat dhe mbështetjen financiare përkatëse.

Neni 11

Ruajtja e identitetit të pakicave kombëtare

1. Personat që i përkasin pakicave kombëtare kanë të drejtë të ruajnë dhe zhvillojnë identitetin e tyre gjuhësor, kulturor, fetar dhe trashëgiminë e tyre kulturore.
2. Këshilli i Ministrave miraton strategji, programe dhe plane veprimi për të nxitur kushtet e nevojshme për të ruajtur dhe zhvilluar identitetin e pakicave kombëtare.
3. Pa cenuar masat e marra në përputhje me politikën e integritetit të përgjithshëm të pakicave kombëtare, ndalohen politikat apo praktikat që synojnë asimilimin e personave që iu përkasin pakicave kombëtare kundër vullnetit të tyre.

Neni 12

E drejta e arsimit në gjuhën e pakicës

1. Personat që i përkasin një pakice kombëtare gëzojnë të drejtën të mësojnë gjuhën e pakicës në përputhje me këtë ligj dhe legjislacionin përkatës në fushën e arsimit.
2. Personave që i përkasin pakicave kombëtare, në njësitë e vetëqeverisjes vendore ku ato banojnë tradicionalisht apo në numër thelbësor, u sigurohen mundësi të përshtatshme për të mësuar ose për të marrë mësim në gjuhën e pakicës, nëse ka një kërkesë të mjaftueshme dhe në përputhje me legjislacionin përkatës në fushën e arsimit.
3. Këshilli i Ministrave miraton masat e përshtatshme në fushën e arsimit dhe kërkimit shkencor me qëllim nxitjen e njohjes së kulturës, historisë, gjuhës dhe besimit fetar të pakicave kombëtare dhe të shumicës.
4. Këshilli i Ministrave miraton masat e përshtatshme për krijimin e mundësive dhe kushteve për pajisjen me tekste shkollore, miratimin e kurrikulave dhe trajnimin e mësuesve, si dhe për krijimin dhe funksionimin e klasave në gjuhën e pakicave, në përputhje me legjislacionin përkatës në fushën e arsimit.
5. Personat që i përkasin pakicave kombëtare kanë të drejtën e ngritjes dhe drejtimit të institucioneve arsimore dhe kualifikuese private në përputhje me legjislacionin përkatës në fushën e arsimit..
6. Ky nen do të zbatohet pa cenuar mësimin e gjuhës shqipe.

Neni 13

Liria e shprehjes

1. Personat që i përkasin pakicave kombëtare kanë të drejtën të informohen në ushtrim të lirisë së shprehjes në gjuhën e pakicës.
2. Personat që i përkasin pakicave kombëtare do të kenë mundësinë për të pasur dhe përdorur shërbimet në fushën e medias audio dhe audiovizive në përputhje me kushtet, kriteret dhe procedurat e përcaktuara nga legjislacioni në fuqi për mediat Audiovizive në Republikën e Shqipërisë.
3. Mënyra e funksionimit të medias së shkruar dhe elektronike në gjuhën e pakicave kombëtare rregullohet në përputhje me legjislacionin në fuqi në Republikën e Shqipërisë për median e shkruar dhe elektronike.

Neni 14

Përdorimi i gjuhës

1. Personat që i përkasin pakicave kombëtare kanë të drejtë të përdorin, krahas gjuhës shqipe, në gjuhën e pakicës kombëtare që i përkasin:
 - a) emrin dhe mbiemrin e tyre, në përputhje me legjislacionin përkatës;
 - b) shenja, mbishkrime dhe informacione të tjera të një natyre personale, të dukshme për publikun.
2. Në njësitë e vetëqeverisjes vendore ku personat që i përkasin pakicave kombëtare banojnë tradicionalisht apo në numër thelbësor, në qoftë se ka një kërkesë prej tyre, dhe kur i përgjigjet një nevoje reale, organet e vetëqeverisjes vendore krijojnë kushtet, për aq sa është e mundur, për përdorimin e gjuhës së pakicës në marrëdhëniet ndërmjet personave që i përkasin pakicave dhe këtyre organeve.
3. Me vendim të këshillave të njësive të vetëqeverisjes vendore, kur ka një kërkesë të mjaftueshme, në njësitë e vetëqeverisjes vendore/njësitë administrative ku 20% e banorëve i përkasin pakicave kombëtare, emërtimet e njësive administrative përkatëse, rrugëve dhe treguesve të tjerë topografikë, krahas gjuhës shqipe, shfaqen dhe në gjuhën e pakicës përkatëse, sipas parashikimeve ligjore për vetëqeverisjen vendore.
4. Në njësitë e vetëqeverisjes vendore/njësitë administrative ku personat që i përkasin pakicave kombëtare përbëjnë jo më pak se 20% të numrit të përgjithshëm të popullsisë të kësaj njësie, kanë të drejtë të marrin informacion, krahas gjuhës shqipe, edhe në gjuhën e pakicës, mbi zhvillimin e procesit zgjedhor.
5. Çdo person që i përket një pakice kombëtare ka të drejtën të informohet menjëherë, në gjuhën që ai/ajo kupton, mbi arsyet e arrestimit të tij/saj, dhe për natyrën dhe shkakun e çdo akuze kundër tij/saj, dhe për të mbrojtur veten e tij/saj në këtë gjuhë, në përputhje me parashikimet e Kodit të Procedurës Penale.
6. Kushtet e nevojshme për ushtrimin e këtyre të drejtave përcaktohen me vendim të Këshillit të Ministrave.

Neni 15

Ndryshimet demografike

Çdo akt ose veprim që ndryshon përbërjen e popullsisë në njësitë e vetëqeverisjes vendore të banuara nga personat që i përkasin pakicave kombëtare dhe që synon kufizimin e të drejtave dhe lirive të këtyre personave, ndalohet.

Neni 16

Marrëveshjet ndërkombëtare

1. Personat që i përkasin pakicave kombëtare gëzojnë të drejtën për të vendosur dhe mbajtur kontakte të lira dhe paqësore përtej kufijve të Republikës së Shqipërisë me personat me të cilët ndajnë një identitet etnik, kulturor, gjuhësor ose fetar, apo një trashëgimi të përbashkët kulturore.
2. Republika e Shqipërisë mund të lidhë marrëveshje ndërkombëtare me shtete të tjera për të siguruar mbrojtjen e personave që i përkasin pakicave kombëtare respektive, në përputhje me Ligjin për Marrëveshjet Ndërkombëtare në Republikën e Shqipërisë.
3. Marrëveshjet ndërkombëtare të parashikuara në pikën 2 të këtij neni, përpara miratimit në parim nga Këshilli i Ministrave, konsultohen me Komitetin e Pakicave Kombëtare.

Neni 17

Komiteti i Pakicave Kombëtare

1. Krijohet Komiteti për Pakicat Kombëtare (në vijim “Komiteti”), me qëllim ndjekjen e zbatimit të këtij ligji dhe sigurimin e mbrojtjes dhe promovimit të të drejtave dhe interesave të pakicave kombëtare.
2. Anëtarët e Komitetit janë përfaqësues të pakicave kombëtare dhe institucioneve shtetërore. Komiteti bashkëkryesohet nga Zëvendëskryeministri dhe një prej anëtarëve që përfaqësojnë pakicat kombëtare. Bashkëkryetarët dhe anëtarët e Komitetit emërohen me vendim të Këshillit të Ministrave me propozim të Kryeministrit.
3. Për mbarëvajtjen dhe funksionimin e tij, Komiteti mbështetet nga një strukturë administrative.
4. Struktura, funksionet dhe buxheti i Komitetit përcaktohen me vendim të Këshillit të Ministrave.

Neni 18
Dispozita të fundit

1. Asgjë në këtë ligj nuk do të interpretohet si kufizim apo shmangie prej të drejtave dhe lirive themelore të njeriut të sanksionuara në legjislacionin në fuqi apo në marrëveshjet ndërkombëtare në të cilat Republika e Shqipërisë është palë.
2. Të drejtat e pakicave kombëtare që parashikohen nga marrëveshjet ndërkombëtare të ratifikuara nga Republika e Shqipërisë nuk ndryshojnë, shndërrohen apo shfuqizohen nga ky ligj

Neni 19
Hyrja në fuqi

Ky ligj hyn në fuqi 15 ditë pas botimit në Fletoren Zyrtare

DRAFT PUNE